

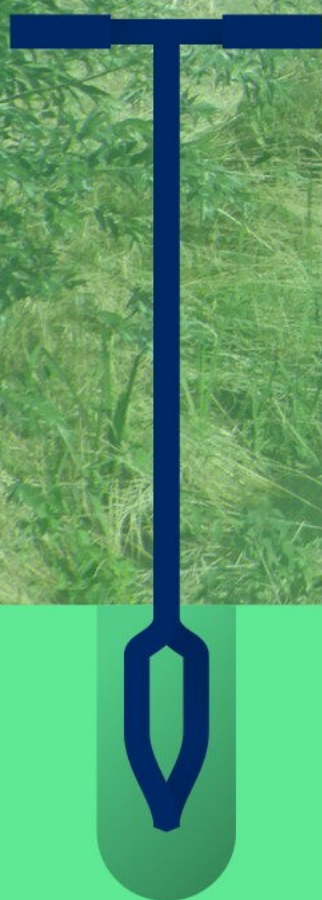
Kadeversterking

Kortland

Alblasserdam

(gemeente Alblasserdam)

verkennend booronderzoek

BVA

bureau
voor
archeo
logie

Rapport 1480

BVA

bureau
voor
archeo
logie

het boor onderzoek

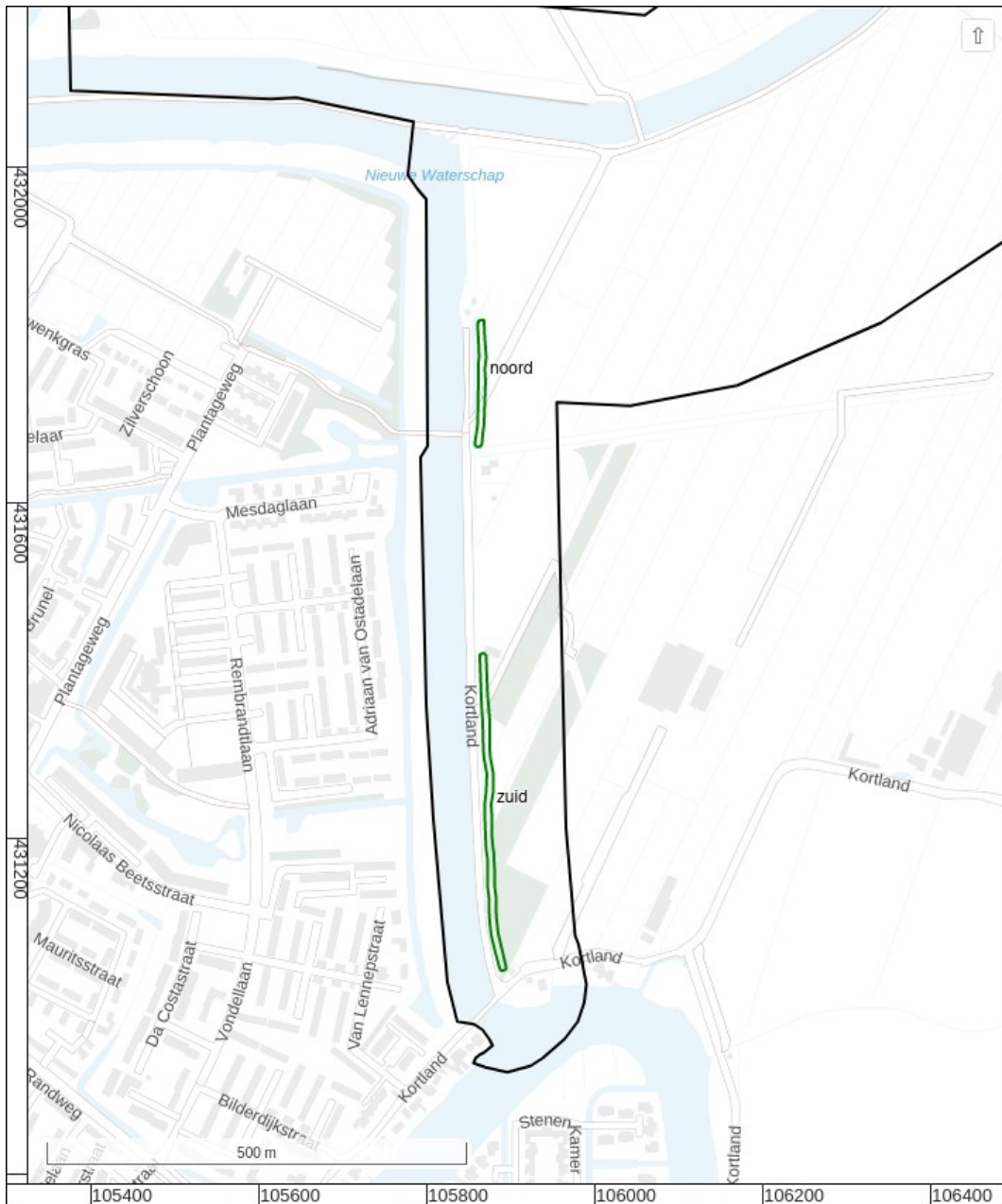

Colofon

titel:	Kadeversterking, Kortland, Ablasserdam gemeente Ablasserdam: verkennend booronderzoek
serie:	Bureau voor Archeologie Rapport 1480
auteurs(s):	A. de Boer (KNA senior prospector)
datum:	2 juli 2024
ISSN:	2214-6687
© Bureau voor Archeologie Koningsweg 244 Utrecht T 030 245 1895 E info@bureauvoorarcheologie.nl I https://www.bureauvoorarcheologie.nl	

Administratieve Gegevens.

Kenmerk	Waarde
Projectnummer	2023011901
Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Alblasserdam
Plaats	Alblasserdam
Toponiem	Kortland
Naam	Kadeversterking
Coördinaten (m RD)	Het onderzoeksgebied bestaat uit twee lengte tracés die in elkaars verlengde liggen (figuur 1). <ul style="list-style-type: none">• Begin en eindpunt coördinaten van noordelijk deel: 105.863/431.575 en 105.867/431.818• Begin en eindpunt coördinaten van het zuidelijke deel: 105.892/431.051 en 105.868/431.421
Omvang plangebied kadeversterking Alblasserwaard	1.100 hectare
Omvang onderzoeksgebied booronderzoek	Het onderzoeksgebied bestaat uit twee tracés. <ul style="list-style-type: none">• Het noordelijke deel heeft een lengte van 143 m en een oppervlak van 1.202 m²• Het zuidelijke deel heeft een lengte van 372 m en een oppervlak van 3.025 m²
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	5391947100
Soort onderzoek	verkennend booronderzoek
Oprachtgever	BWZ ingenieurs
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	38C
(RO) kader onderzoek	Omgevingsvergunning
Periode van uitvoering veldwerk	maandag 26 juni 2023
Bevoegde overheid	Gemeente Alblasserdam
Deskundige namens bevoegde overheid	Contactpersoon: mevr. J. Hoevenberg Postbus 8 3300 AA Dordrecht Tel: 078-7704905
Versie van het rapport	1_def
Beheer en plaats van documentatie	Digitale documentatie: ARCHIS en Datastation Archeologie Vondstdocumentatie: geen vondsten

Figuur 1: Ligging van het plangebied (zwarte onderbroken lijn) en de twee te onderzoeken tracés (groen; achtergrond: Nationaal Georegister 2022).

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch verkennend booronderzoek uitgevoerd voor realisatie van een nieuwe teensloot aan de Kortland te Alblasserdam.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische resten bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocollen 4002 en 4003. Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het onderzoeksgebied zijn elf handboringen gezet tot 200 cm -mv. Hieruit blijkt dat de natuurlijke ondergrond bestaat uit mineraal arm bosveen. De top van het veen ligt tussen 20 en 90 cm -mv (-210 en -258 cm NAP). Het veen is in de top kleiig en wordt bij de meeste boorpunten afgedekt door een pakket komafzettingen (zwak en matig siltige klei) van 10 tot 70 cm -mv dik. Op het veen ligt een heterogeen en omgewerkt pakket van meestal 40 cm dik. Dit pakket is waarschijnlijk ontstaan bij 20^e en 21^e eeuwse bodembewerkingen.

Er zijn geen afzettingen (zoals crevasse- of oeverafzettingen) die geschikt zijn voor bewoning. In het plangebied liggen alleen afzettingen die kenmerkend zijn voor lage natte komgebieden.

Het meest noordelijke deel van het onderzoeksgebied is niet onderzocht in verband met het ontbreken van betredingstoestemming. Dit deel van het onderzoeksgebied ligt in een weiland naast een molenplaats. Historisch kaartmateriaal geeft geen aanwijzingen dat de huidige molenplaats een 18^e eeuwse voorganger zich heeft uitgestrekt tot in het betreffende weiland.

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Alblasserdam.

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	6
1	Inleiding.....	8
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	9
	1.2 Specifieke archeologische verwachting.....	9
2	Methode.....	12
	2.2 Resultaten met bodemkundige en geologische interpretatie.....	13
	2.3 Archeologische interpretatie.....	13
3	Conclusie.....	15
4	Advies.....	17
	4.1 Status en inhoudelijke afstemming bevoegde overheid.....	17
5	Literatuur.....	18
	Figuren.....	19
	Bijlage 1: Boorbeschrijvingen.....	25

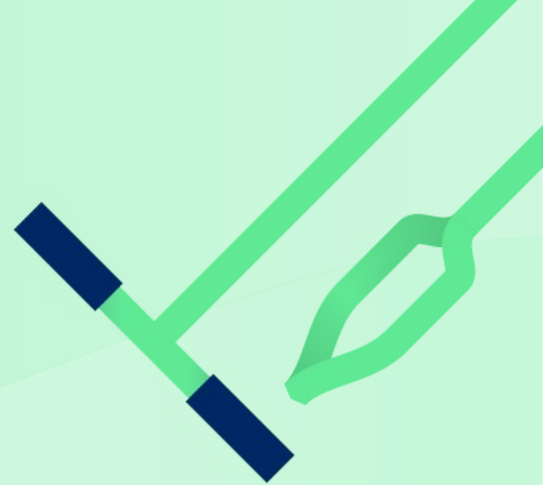
Lijst met Figuren

1:	Ligging van het plangebied (zwarte onderbroken lijn) en de twee te onderzoeken tracés (groen; achtergrond: Nationaal Georegister 2022).....	5
2:	Boorpuntenkaart.....	19
3:	Boorpuntenkaart geprojecteerd op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (Wink e.a. 2012).....	20
4:	Getekende boorprofielen in schematisch noord-zuid profiel.....	21
5:	De Kortlandse Vliet op de kaart van de Alblasserwaard uit 1767 (Stopendael 1767).....	22
6:	Kadastrale minuut 1811-1832 in het zuiden van het onderzochte gebied (Kadaster 1811-1832).....	23
7:	Kadastrale minuut 1811-1832 in het noorden van het onderzochte gebied (Kadaster 1811-1832).....	24

Lijst met Tabellen

1:	Coördinaten van de boringen.....	30
----	----------------------------------	----

het boor onderzoek

1 Inleiding

In de gemeenten Alblasserdam, Molenlanden en Vijfheerenlanden liggen kades langs watergangen die deels niet meer aan de veiligheidsnormen voldoen.

In de periode 2019 tot en met 2022 is onderzocht welke maatregelen kunnen worden genomen zodat ze weer aan de veiligheidsnormen kunnen voldoen. De maatregelen bestaan deels uit ingrepen waarbij de bodem wordt vergraven en mogelijk worden daarbij archeologische resten verstoord. Om hiermee rekening te kunnen houden is in deze periode een bureauonderzoek uitgevoerd:¹

Hanemaaijer, M. en R. Van Lil. 2022. *'Kadeverbetering Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, Tranche 1, gemeentes Alblasserdam, Molenlanden en Vijfheerenlanden: een archeologisch bureauonderzoek en cultuurhistorische quickscan'*. Bureau voor Archeologie Rapport 829. Utrecht: Bureau voor Archeologie.

In de gemeente Alblasserdam zijn twee zones onderscheiden die met boringen zijn onderzocht omdat een nieuwe teensloot zal worden gegraven. De ligging van de onderzochte zones is weergegeven in figuur 1. De noordelijke zone is 140 m lang. De zuidelijke zone is ongeveer 370 m lang. Het tracé is 8 m breed. De teensloten worden uitgegraven tot:

- noordelijk deel: -3,45 m NAP, ongeveer 1,7 m -mv
- zuidelijk deel: -2,97 m NAP, ongeveer 1,43 m-mv

Dit rapport is het verslag van het archeologisch verkennend booronderzoek dat in juni 2023 is uitgevoerd bij Kortland, langs de oostzijde van de watergang.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van de aanvraag van een omgevingsvergunning. Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie

¹ Hanemaaijer en Van Lil 2022

4.1). Met de bevindingen wordt aan het einde van het rapport een advies gegeven hoe bij het project rekening kan worden gehouden met archeologische waarden.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het veldonderzoek is het controleren en verfijnen van de archeologische verwachting zodat een beslissing genomen kan worden over hoe met eventuele archeologische waarden rekening moet worden gehouden bij de voorgenomen werkzaamheden.

Het veldonderzoek is uitgevoerd als booronderzoek (IVO – O) en betreft de verkennende fase. Tijdens de verkennende fase wordt de aard en intactheid van het bodemprofiel bepaald. Op basis daarvan kunnen kansarme zones worden uitgesloten en eventuele kansrijke zones worden geselecteerd voor eventueel vervolg onderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

1. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*
2. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*
3. *Zijn archeologische indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*
4. *Indien (mogelijk) archeologische resten aanwezig zijn:*
 - a. *Worden deze archeologische resten verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
 - b. *Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische resten?*
5. *Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

1.2 Specifieke archeologische verwachting²

Algemeen, hele plangebied

Het plangebied waarin de kades worden versterkt ligt in het archeologisch landschap 'Rijn-Maas delta'. De oudste bewoning van het gebied vindt plaats op rivierduinen die als droge en hoge gebieden uitsteken boven het natte rivier- en moeraslandschap. Op de locaties met rivierduinen (in de ondergrond) kunnen resten vanaf het Mesolithicum aanwezig zijn. Ook de rivieroeveren vormen aantrekkelijke vestigingslocaties. De rivieren bieden een bron voor drinkwater en mogelijkheden voor jacht, visserij en het verzamelen van vruchten, noten, wortels en zaden. Locaties waar een rivier langs een rivierduin stroomt vormen zeer aantrekkelijke bewoningslocaties.

Vanaf het Mesolithicum is het Vuilendam/Pinkenveer/Nieuwland riviersysteem actief. In het Laat Mesolithicum en het Neolithicum worden de Achthoven en Aaksterveld beddingcordons actief in het oosten van het plangebied. In het Neolithicum worden de

² Overgenomen uit Hanemaaijer en Van Lil (2022)

Bleskensgraaf, Schoonrewoerd, Liesveld, Schoonhoven, Langerak en de Schaik beddinggordel actief. Inactieve stroomruggen worden vanaf de Bronstijd bedekt met veen. Hoog opgeslibte oeverwallen blijven boven het veen uitsteken. Als het veen inklinkt door ontwatering komen de beddinggordels als stroomruggen hoog in het landschap te liggen. De fossiele stroomruggen vormen aantrekkelijke vestigingslocaties.

Vanaf de IJzertijd worden de Giessen en de Zederik actief, vanaf de Romeinse tijd worden de Lek en de Alblas actief. In de Romeinse tijd en het begin van de Vroege Middeleeuwen vernat het gebied en vindt ontvolking plaats. Vanaf de 8e eeuw wordt het gebied (opnieuw) ontgonnen vanaf de oeverwallen van onder andere de Lek, de Alblas en de Giessen.

De watergangen die door de kades worden omsloten, worden gegraven in de 14e eeuw om de bergingscapaciteit van overtollig water te garanderen. In deze periode worden ook de kades aangelegd. Langs een groot deel van de kades heeft geen (bekende) bebouwing gestaan, uitgezonderd enkele locaties waar bebouwing aanwezig was die mogelijk teruggaat tot de Late Middeleeuwen. Het betreft de bebouwde kom van Groot Ammers, Ottoland, Giessenburg (Peursum), Goudriaan, Pinkenveer, Sluis en Meerkerk en bebouwing langs de Brandwijkse dijk en de Zouwendijk. Ook zijn op diverse locaties molens en bruggen aanwezig waarvan voorgangers mogelijk een oorsprong hebben in de Late Middeleeuwen. Hoewel de bruggen regelmatig zijn vervangen kunnen in de ondergrond resten van voorgangers aanwezig zijn. In de watergangen (onder de waterbodems) kunnen archeologische complextypen aanwezig zijn, zoals deze ook op land kunnen worden aangetroffen. Daarnaast kunnen in de waterbodem archeologische complextypen aanwezig zijn gerelateerd aan de 'natte context', zoals resten van boten, scheepsinventaris, fuiken, netten en beschoeiingen. Ter hoogte van bruggen kunnen in de watergangen resten van afval(depots) uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden aangetroffen.

De omvang van archeologische resten van complextypen bewoning en economie is variabel (klein tot groot). Sommige complextypen kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots, molens, bruggen, dammen, afval). De kade manifesteert zich als een lijnelement, molens, bruggen en dammen als puntelementen.

Archeologische resten gerelateerd aan bewoning manifesteren zich als een spreiding van vuursteenfragmenten en/of aardewerkfragmenten, een archeologische laag of een sporen niveau. Resten uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd manifesteren door middel van funderingsresten, ophogingspakketten (kades).

Omdat geen sprake is van grootschalige verstoringen zullen dieper gelegen resten (vanaf ongeveer 50 cm -mv) naar verwachting goed zijn geconserveerd. Ondiep gelegen resten kunnen zijn verstoord door landbouwkundige en infrastructurele werkzaamheden.

Voor archeologische resten die onder de gemiddeld laagste grondwaterstand liggen geldt dat de conservering van organische resten (zoals hout, textiel, leer en bot) goed is. Voor archeologische resten die boven de gemiddeld laagste grondwaterstand liggen, is de conservering van organische resten slecht.

Kortland (gemeente Alblasserdam)

In dit deelgebied is vanaf het Mesolithicum het Vuilendam riviersysteem actief en vanaf de Romeinse tijd de Alblas. De oevers van deze laatste vormen de basis voor de laatmiddeleeuwse ontginningen. Op basis van oud kaartmateriaal is langs de Kortlandse Vliet met uitzondering van de Kortlandse molen geen bebouwing aanwezig. De Kortlandse molen is reeds in de 16^e eeuw aanwezig. De brug in het zuiden van het deelgebied heeft mogelijk een laatmiddeleeuwse oorsprong. De verwachting is in onderstaande tabel samengevat:

Tabel 1: Verwachting Kortlandse Vliet.

Archeologisch niveau	Datering	Diepteligging top archeologisch niveau
Oevers Vuilendam beddingordel	Mesolithicum	Vanaf -5,3 m NAP
Crevasses (vermoedelijk van de Lek of de Alblas)	Romeinse tijd tot en met de Nieuwe tijd	Vanaf 30 cm -mv
Oevers Alblas beddingordel	Romeinse tijd tot en met de Nieuwe tijd	30 cm -mv of -2,5 m NAP al naar gelang wat dieper is
Laatmiddeleeuwse ontginning (historische bebouwing, kades, teensloten, brug en molen)	Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd	30 cm -mv

2 Methode

De werkwijze in het veld was als volgt:

Boortype

De boringen zijn gezet met een 7 cm Edelmanboor (onverzadigde bovengrond tot ongeveer 1 m-mv) en 3 cm guts (diepere lagen).

Aantal

Er zijn elf boringen gezet waarvan negen in het zuidelijke deel en twee in het noordelijke deel. Ten opzichte van het plan van aanpak zijn de meest noordelijke drie boringen vervallen in verband met het ontbreken van betredingstoestemming.

Diepte

De boringen zijn gezet tot 200 cm -mv, onder de maximale vergravingsdiepte bij aanleg van de nieuwe teensloten (143 tot 170 cm -mv).

Verspreiding

De boringen zijn geplaatst in één raai zoveel als mogelijk in het hart van de te realiseren teensloot. De maximale afstand tussen de boringen is 50 m.

Waarnemingswijze

Het sediment is met de hand bemonsterd en met het blote oog onderzocht door het te versnijden en te verbrokkelen. De opgeboorde grond is systematisch uitgelegd op een plastic zeil. Representatieve uitgelegde boorprofielen zijn gefotografeerd.

Classificatie bodemtextuur en archeologische indicatoren

De opgeboorde grond is beschreven op basis van de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 (ASB 1.1), dit omvat NEN 5104.15

Locatie bepaling

De X en Y coördinaten van de boringen zijn bepaald met een GPS met een nauwkeurigheid van 2 m. De Z coördinaat is na afloop van het veldwerk bepaald aan de hand het AHN.³

De gegevens zijn digitaal in het veld geregistreerd. Het veldwerk is uitgevoerd op maandag 26 juni door A. de Boer (KNA Senior Prospector) en F. Roodenburg (KNA Prospector).

Plan van Aanpak

Voorgaand aan het veldwerk is een plan van aanpak opgesteld.⁴ Het Plan van Aanpak is geregistreerd in ARCHIS3.

³ Actueel Hoogtebestand Nederland 2023

⁴ De Boer 2023

Nummering

De boorpunten zijn genummerd startend bij 200 om een onderscheid te maken met overige boorpunten in onderhavig project waarbij langs meerdere kadetracés in de gemeente Molenlanden is geboord.

2.2 Resultaten met bodemkundige en geologische interpretatie

De locaties van de boringen zijn in figuur 2 (op topografische ondergrond) en figuur 3 (op beleidsadvieskaart van de gemeente) weergegeven. De boorgegevens staan in Bijlage 1. Met de gegevens is een schematische doorsnede gemaakt. Deze is weergegeven in figuur 4.

Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op een vindplaats. Er zijn geen vondsten verzameld.

Het grondwater stond tijdens het onderzoek tussen 55 en 110 cm -mv.

Op basis van de textuur, kleur en bijmengingen kunnen twee natuurlijke pakketten en een bouwvoor worden onderscheiden. Van onder naar boven zijn dit:

Pakket 1: veen

Het onderste pakket bestaat uit mineraal arm bosveen. Naar boven toe wordt het zwak tot sterk kleiig. Het veen is overwegend (donker) bruin. Naar boven toe wordt het grijzer. Het veen is in alle boorprofielen aanwezig. De top van het veen ligt tussen 20 en 90 cm -mv (-210 en -258 cm NAP). De laagondergrens van het veen is tijdens het veldwerk niet bereikt. De maximale boordiepte was 200 cm -mv.

Pakket 2: komafzettingen

Op het veen ligt in het zuidelijke onderzochte plandeel kalkloze zwak tot matig siltige klei. De klei is licht- grijsbruin bovenin en wordt humeus en donker grijs naar onderen toe. De laagondergrens naar het het veen is geleidelijk. Het pakket is afwezig in de twee boringen in het noordelijke plandeel (boorpunten 209 en 210). De top van het pakket ligt tussen 10 en 70 cm -mv (-179 en -243 cm NAP).

Pakket 3: bouwvoor

Het bovenste pakket is heterogeen en omgewerkt. Beschreven texturen zijn: sterk kleiig veen, zwak zandig veen, matig tot uiterst siltige klei, zwak zandige klei. Het pakket is 10 tot 70 cm dik. De meest voorkomende dikte is 40 cm. In het pakket bevinden zich kleine fragmenten baksteen, plastic, kleibrokjes en een keer een fragment installatiedraad.

2.3 Archeologische interpretatie

Het bodemprofiel in het onderzochte gebied bestaat uit veen dat in het zuidelijke plandeel wordt afgedekt door enkele decimeters komafzettingen. Er zijn geen landschappelijk relevante niveaus zoals oever- of crevasse-afzettingen waarin archeologische bewoningsresten kunnen worden aangetroffen.

Twee zones in het onderzoeksgebied hebben op grond van de informatie uit de beleidskaart van de gemeente een hoge trefkans (figuur 3):

- In het uiterste zuiden waar het onderzoeksgebied ligt in zone VAW1: een mogelijk middeleeuws ontginningslint. Boorpunten 200 en 201 liggen in deze zone. Bij boorpunt 200 is sprake van een meer dan gemiddeld dikke omgewerkte bovenlaag met enkele fragmenten baksteen. Bij dit boorpunt is dit 70 cm terwijl de gemiddelde dikte 40 cm is. Maar dit is onvoldoende om te spreken van een archeologische vindplaats. Historische kaarten geven evenmin aanwijzingen voor de aanwezigheid van een erf op deze locatie (figuren 5 en 6).
- In het uiterste noorden van het onderzoeksgebied ligt zone AW2: de molenplaats van de Kortlandse Molen.⁵ De huidige molen op deze plek komt uit 1890. De voorganger op dezelfde plek komt volgens de molendatabase uit 1720. De molen staat op de kaart van Stopendael uit 1767 (figuur 5). De kadastrale minuut geeft geen aanwijzingen dat ook buiten de molenplaats van de 18^e eeuwse molen archeologische resten te verwachten zijn (figuur 7). De geplande boringen in het weiland naast deze molenplaats zijn niet gezet in verband met het ontbreken van betredingstoestemming. Dus aanvullende informatie over de bodemopbouw in dat perceel is niet beschikbaar.

5 <https://www.molendatabase.nl/molens/ten-bruggencate-nr-06500-m?paging=true>

de conclusie

3 Conclusie

1. *Wat is de aard (geologisch en bodemkundig) en intactheid (verstoringen) van het bodemprofiel?*

De natuurlijke ondergrond bestaat uit mineraal arm bosveen. De top van het veen ligt tussen 20 en 90 cm -mv (-210 en -258 cm NAP). Het veen is in de top kleilig en wordt bij de meeste boorpunten afgedekt door een pakket komafzettingen (zwak en matig siltige klei) van 10 tot 70 cm -mv dik. Op het veen ligt een heterogeen en omgewerkt pakket van meestal 40 cm dik. Dit pakket is waarschijnlijk ontstaan bij 20^e en 21^e eeuwse bodembewerkingen.

2. *Zijn potentiële archeologische niveaus aanwezig, en zo ja, wat is de aard, diepteligging en verbreiding daarvan?*

Er zijn geen afzettingen (zoals crevasse- of oeverafzettingen) die geschikt zijn voor bewoning. In het plangebied liggen alleen afzettingen die kenmerkend zijn voor lage natte komgebieden.

3. *Zijn archeologische lagen/indicatoren aanwezig, en zo ja wijzen deze op een vindplaats (geef aard, datering, ligging)?*

Er zijn geen archeologische indicatoren aanwezig die wijzen op een vindplaats.

4. *Indien (mogelijk) archeologische resten aanwezig zijn:*

- a. *Worden deze archeologische resten verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Er worden waarschijnlijk geen archeologische resten verstoord door de beoogde ingreep die bestaat uit de aanleg van een (nieuwe) teensloot enkele meters landwaarts van de huidige.

Het meest noordelijke deel van het onderzoeksgebied is niet onderzocht in verband met het ontbreken van betredingstoestemming. Dit deel van het onderzoeksgebied ligt in een zone bij een molenplaats. Er zijn echter geen aanwijzingen dat de huidige molenplaats, of diens 18^e eeuwse voorganger zich heeft uitgestrekt tot in het betreffende weiland.

b. Indien (mogelijk) archeologische resten aanwezig zijn: Welke maatregelen kunnen worden genomen om voldoende rekening te houden met deze archeologische resten?

Maatregelen om rekening te houden met archeologische resten zijn niet nodig.

5. Indien vervolgonderzoek nodig is: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?

Vervolgonderzoek is niet nodig.

4 Advies

Bureau voor Archeologie adviseert het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling.

Dit onderzoek is met grote zorgvuldigheid uitgevoerd. Het is echter nooit uit te sluiten dat bij de graafwerkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen op plaatsen en dieptes waar die niet worden verwacht. Eventuele archeologische resten is men verplicht te melden bij de Minister van OCW in overeenstemming met de Erfgoedwet. In dit geval wordt aangeraden om contact op te nemen met de gemeente Alblasserdam.

4.1 Status en inhoudelijke afstemming bevoegde overheid

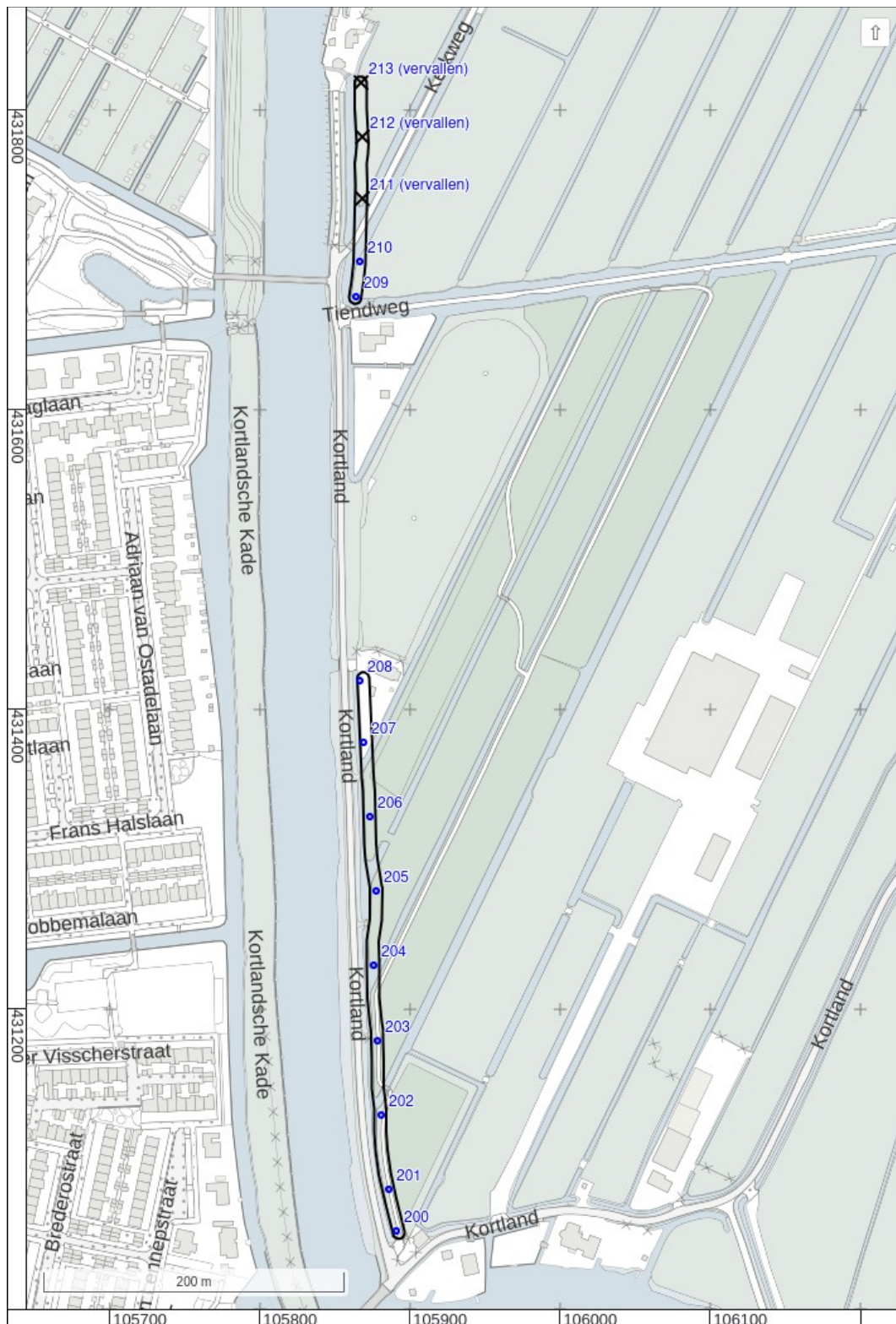
De eerste versie dit rapport van 27 juni 2024 is door de archeologisch deskundige van de gemeente beoordeeld.⁶ Deze heeft ingestemd met de conclusies van dit rapport. Het rapport is daarna zonder wijzigingen definitief gemaakt.

6 22A58A TOETSING RAPPORT IVO-O BOREN GEMEENTE ALBLASSERDAM – KORTLAND

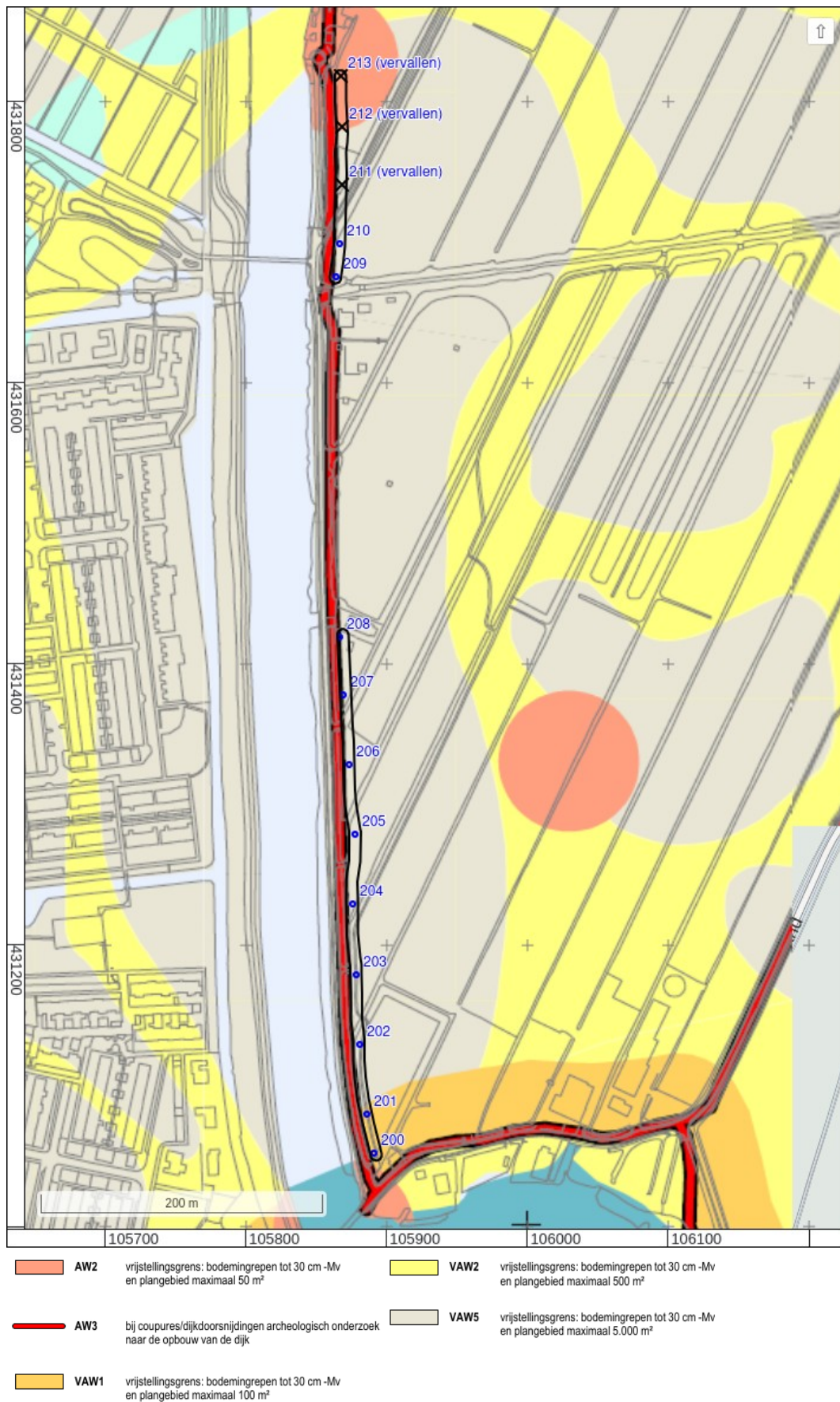
5 Literatuur

- Actueel Hoogtebestand Nederland. 2023. 'AHN4'.
<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>.
- de Boer, A. G. 2023. '*Plan van Aanpak Inventariserend Veldonderzoek Soort onderzoek: booronderzoek Fase: verkennend Kortland, Alblasserdam, gemeente Alblasserdam*'. Bureau voor Archeologie.
- Hanemaaijer, M. en R. Van Lil. 2022. '*Kadeverbetering Alblasserwaard en Vijfheerenlanden, Tranche 1, gemeentes Alblasserdam, Molenlanden en Vijfheerenlanden: een archeologisch bureauonderzoek en cultuurhistorische quickscan*'. Bureau voor Archeologie Rapport 829. Utrecht: Bureau voor Archeologie.
- Kadaster. 1811. '*Kadastrale Minuten*'. 1832. <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- Nationaal Georegister. 2022. '*BRT Achtergrond*'.
<https://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/map>.
- Stopendael, B. 1767. '*Kaart van de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden*'.
<https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-P-AO-14-12A>.
- Wink, K., G. h. de Boer, S. Van der Veen en P. Kloosterman. 2012. '*Van donk tot dam. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart van de gemeente Alblasserdam*'. RAAP-RAPPORT 2484.

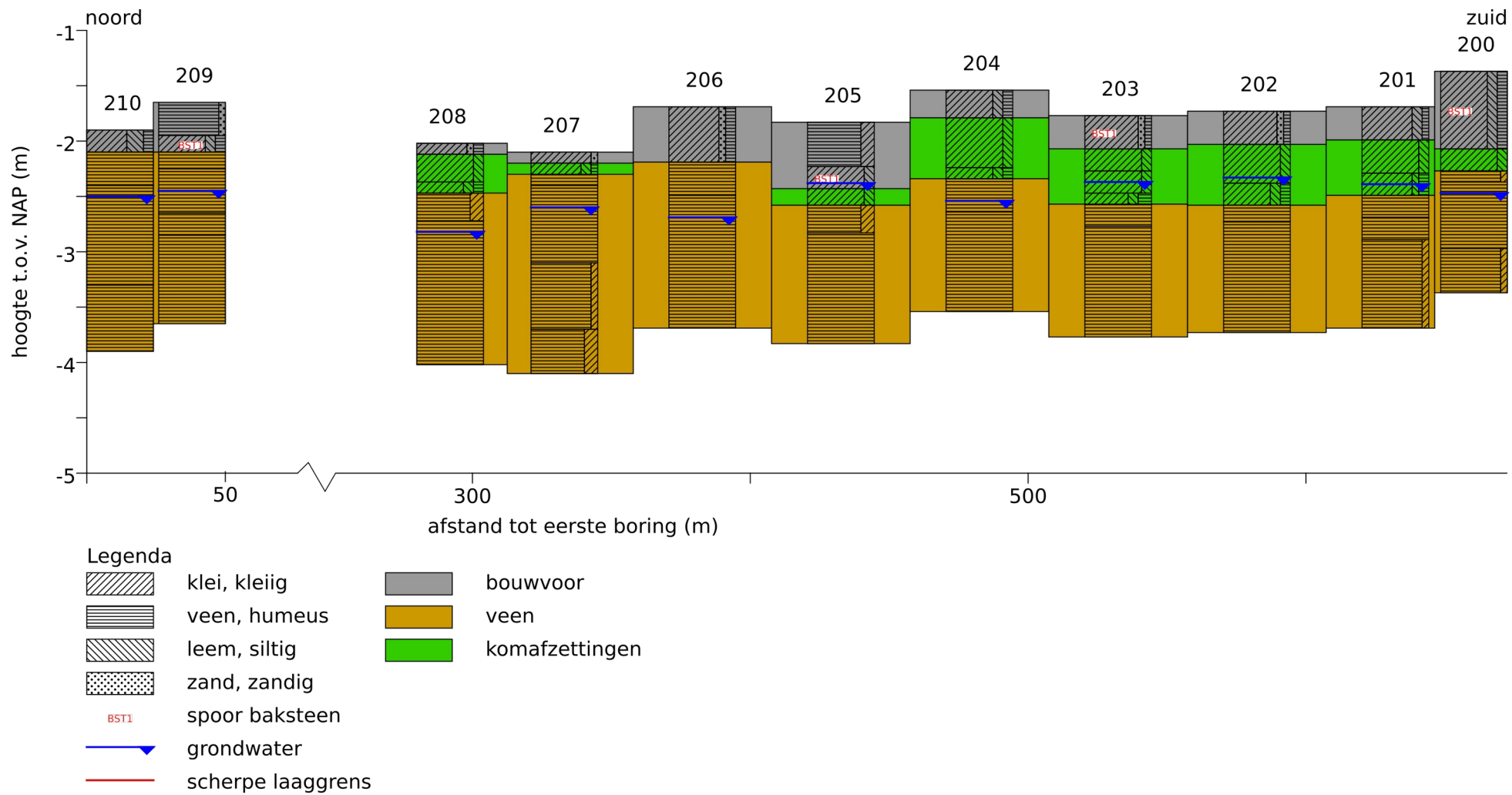
Figuren

Figuur 2: Boorpuntenkaart.

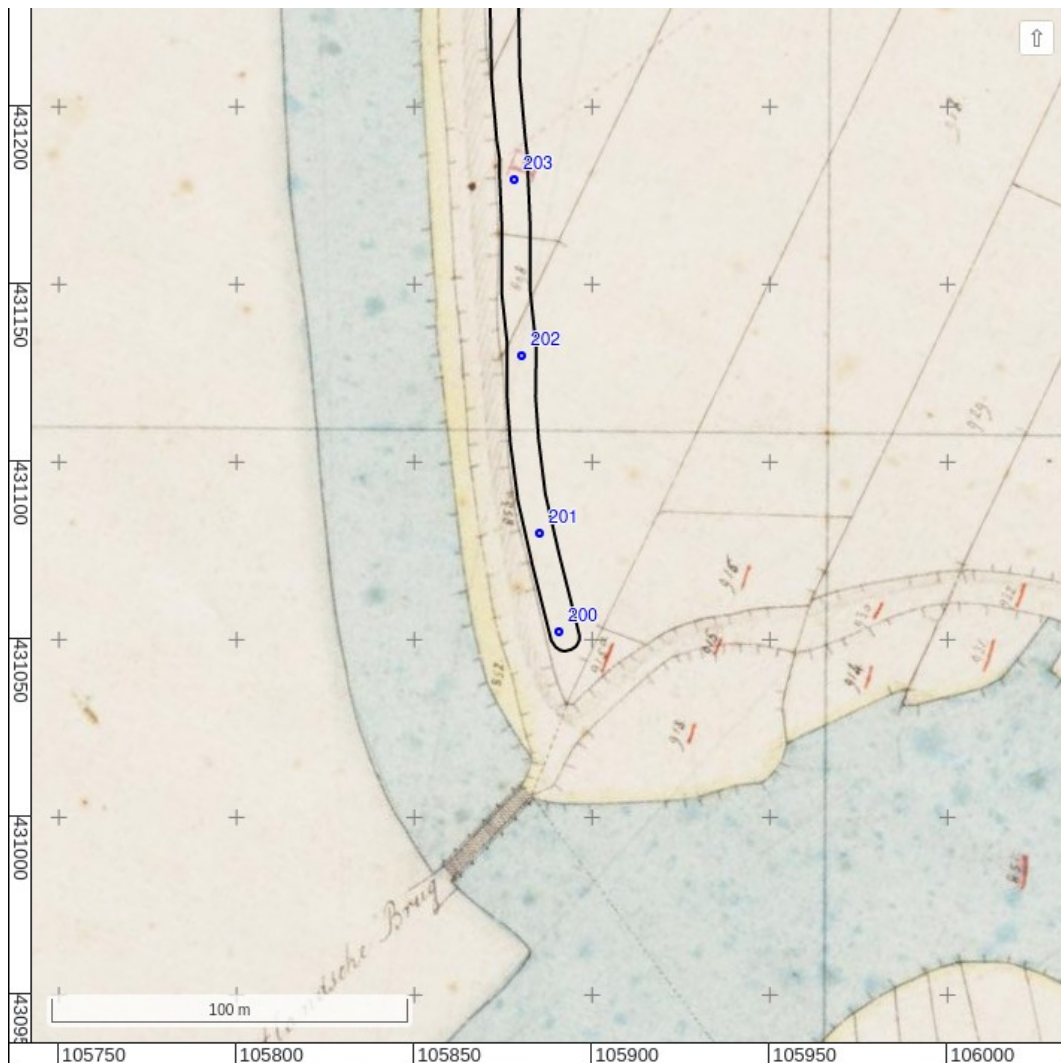
Figuur 3: Boorpuntenkaart geprojecteerd op de gemeentelijke beleidsadvieskaart (Wink e.a. 2012).

Figuur 4: Getekende boorprofielen in schematisch noord-zuid profiel.

Figuur 5: De Kortlandse Vliet op de kaart van de Alblasterwaard uit 1767 (Stopendael 1767).

Figuur 6: Kadastrale minuut 1811-1832 in het zuiden van het onderzochte gebied (Kadaster 1811-1832).

Kadastrale gemeente Alblasterdam, sectie B blad 03.

Figuur 7: Kadastrale minuut 1811-1832 in het noorden van het onderzochte gebied (Kadaster 1811-1832).

Kadastrale gemeente Alblasterdam, sectie B blad 03.

Bijlage 1: Boorbeschrijvingen

nr.	grens grond cm-mv		bijmenging	mediaan kleur	kalk	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	boven	onder								
200										grondwaterstand tijdens boring: 110 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	70	klei matig siltig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos		spoor baksteen	bouwvoor	7cm-Edelman	veel grijze vlekken; weinig veenbrokjes; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	70	90	klei matig siltig	licht-bruin-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	90	100	veen zwak kleiig	bruin-grijs	kalkloos			veen	7cm-Edelman	basis geleidelijk; omgewerkte grond
	100	160	veen mineraalarm	donker-grijs	kalkloos			veen	3cm- Guts	veel kleibrokjes; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	160	200	veen zwak kleiig	bruin-grijs	kalkloos			veen	3cm- Guts	zwak amorf; bosveen
201										grondwaterstand tijdens boring: 70 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	30	klei matig siltig; zwak humeus	bruin-grijs	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk; plastic
	30	60	klei matig siltig	licht-bruin-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken; spoor mangaanconcreties		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	60	80	klei zwak siltig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	80	100	veen mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	7cm-Edelman	bosveen; basis geleidelijk
	100	120	veen mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen; basis geleidelijk
	120	200	veen zwak kleiig	grijs-bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen

nr.	grens grond cm-mv		bijmenging	mediaan kleur	kalk	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	boven	onder								
202										grondwaterstand tijdens boring: 60 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	30	klei zwak zandig; zwak humeus	bruin-grijs	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	30	65	klei matig siltig	licht-bruin-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken; spoor mangaanconcreties		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	65	85	klei matig siltig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	85	100	veen mineraalarm	donker-grijs	kalkloos			veen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	100	200	veen mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm-Edelman	
203										grondwaterstand tijdens boring: 60 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	30	klei zwak zandig; zwak humeus	grijs	kalkloos		spoor baksteen	bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk; omgewerkte grond
	30	50	klei matig siltig	licht-bruin-grijs	kalkloos	weinig roestvlekken; spoor mangaanconcreties		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	50	70	klei matig siltig	grijs	kalkloos	spoor roestvlekken; spoor mangaanconcreties		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	70	80	klei matig siltig; sterk humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	80	100	veen mineraalarm	donker-grijs	kalkloos			veen	7cm-Edelman	bosveen; basis geleidelijk
	100	200	veen mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen
204										grondwaterstand tijdens boring: 100 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	25	klei matig siltig;	bruin-grijs	kalkloos			bouwvoor	7cm-	basis geleidelijk; omgewerkte grond;

nr.	grens grond cm-mv		bijmenging	mediaan kleur	kalk	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	boven	onder								
			matig humeus						Edelman	installatiedraad
	25	70 klei	matig siltig	licht-bruin-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken; spoor mangaanconcreties		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	70	80 klei	matig siltig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	80	100 veen	mineraalarm	donker-grijs-bruin	kalkloos			veen	7cm-Edelman	zwak amorf; bosveen; basis geleidelijk
	100	110 veen	mineraalarm	donker-grijs-bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	zwak amorf; bosveen; basis geleidelijk
	110	200 veen	mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen
<hr/>										
205										grondwaterstand tijdens boring: 55 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	40 veen	sterk kleiig	donker-bruin	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis scherp; opgebrachte grond; zeer los
	40	60 klei	matig siltig	bruin-grijs	kalkloos		spoor baksteen	bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk; baksteen rood 1cm
	60	75 klei	matig siltig	blauw-grijs	kalkloos			komafzettingen	7cm-Edelman	spoor zwarte vlekken; basis geleidelijk
	75	100 veen	sterk kleiig	zwart	kalkloos			veen	7cm-Edelman	bosveen; basis geleidelijk
	100	200 veen	mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen
<hr/>										
206										grondwaterstand tijdens boring: 100 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	50 klei	zwak zandig; matig humeus	donker-grijs	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk; omgewerkte grond; stenen
	50	80 veen	mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	7cm-Edelman	spoor kleibrokjes; basis geleidelijk; omgewerkte grond
	80	100 veen	mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	7cm-Edelman	basis geleidelijk

nr.	grens grond cm-mv		bijmenging	mediaan kleur	kalk	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig	
	boven	onder									
	100	200	veen	mineraalarm		bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	
207											grondwaterstand tijdens boring: 50 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	10	klei	zwak zandig		grijs	kalkloos		bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	10	20	klei	matig siltig; zwak humeus		bruin-grijs	kalkloos		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	20	30	veen	mineraalarm		zwart	kalkloos		veen	7cm-Edelman	zwak amorf; bosveen; basis geleidelijk
	30	50	veen	mineraalarm		donker-bruin	kalkloos		veen	7cm-Edelman	bosveen; basis geleidelijk
	50	100	veen	mineraalarm		donker-bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	bosveen; basis geleidelijk
	100	160	veen	zwak kleiig		grijs-bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	basis geleidelijk
	160	200	veen	sterk kleiig		grijs-bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	
208											grondwaterstand tijdens boring: 80 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	10	klei	zwak zandig; matig humeus		donker-grijs	kalkloos		bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	10	35	klei	matig siltig		licht-grijs-bruin	kalkloos	spoor roestvlekken	komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	35	45	klei	matig siltig; matig humeus		bruin-grijs	kalkloos		komafzettingen	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	45	70	veen	sterk kleiig		donker-grijs-bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	bosveen; basis geleidelijk
	70	200	veen	mineraalarm		donker-bruin	kalkloos		veen	3cm- Guts	bosveen
209											grondwaterstand tijdens boring: 80 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023

nr.	grens grond cm-mv		bijmenging	mediaan kleur	kalk	nieuwvormingen	antropogene bijmengingen	interpretatie	boortype	overig
	boven	onder								
	0	30 veen	zwak zandig	donker-grijs-bruin	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk; plastic
	30	45 klei	matig siltig; matig humeus	donker-bruin-grijs	kalkloos	spoor roestvlekken	spoor baksteen	bouwvoor	7cm-Edelman	basis scherp
	45	60 HO	mineraalarm	licht-geel	kalkloos			veen	3cm- Guts	basis geleidelijk
	60	100 veen	mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen; basis geleidelijk
	100	120 HO	mineraalarm	geel	kalkloos			veen	3cm- Guts	basis geleidelijk
	120	200 veen	mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	bosveen
210										grondwaterstand tijdens boring: 60 cm-mv; beschrijver: A. de Boer; datum boring: 26-juni-2023
	0	20 klei	uiterst siltig; matig humeus	grijs	kalkloos			bouwvoor	7cm-Edelman	basis geleidelijk
	20	50 veen	mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	7cm-Edelman	zwak amorf; bosveen; basis geleidelijk
	50	140 veen	mineraalarm	donker-bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	basis geleidelijk
	140	200 veen	mineraalarm	bruin	kalkloos			veen	3cm- Guts	basis geleidelijk

Tabel 1: Coördinaten van de boringen.

nr	X (m RD)	X (m RD)	Z (cm NAP)
200	105891	431052	-137
201	105885	431080	-169
202	105880	431130	-173
203	105878	431180	-177
204	105875	431230	-154
205	105877	431279	-183
206	105873	431329	-169
207	105868	431378	-210
208	105867	431420	-202
209	105864	431676	-165
210	105866	431699	-190

BVA

bureau
voor
archeo
logie

© Bureau voor Archeologie
Koningsweg 244 Utrecht

030 245 18 95
info@bureauvoorarcheologie.nl
<https://www.bureauvoorarcheologie.nl>